

**Podmienky súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie<sup>1</sup>  
v prípade prístupu k pitnej vode**

Jedným zo špecifických cieľov **operačného programu Ľudské zdroje** (ďalej len „OP LZ“) je zvýšiť počet rómskych domácností k zlepšeným podmienkam bývania, čoho neoddeliteľnou súčasťou je aj prístup k pitnej vode. Prostredníctvom zabezpečenia prístupu k pitnej vode sa **zlepší kvalita bývania a hygieny** obyvateľov v marginalizovaných rómskych komunitách (ďalej len „MRK“).

Prístupom k vode sa vytvoria podmienky a príležitosti pre plnohodnotnú participáciu MRK na živote spoločnosti a uplatnenie sa na trhu práce. Nízke štandardy bývania a nedostatočný prístup k pitnej vode sú v mnohých prípadoch považované za hlavné determinanty zhoršeného zdravotného<sup>2</sup> stavu a nízkeho štandardu hygieny<sup>3</sup>. V rámci Slovenskej republiky, ako uvádza Atlas rómskych komunít, obyvatelia MRK vo viacerých prípadoch nemajú prístup<sup>4</sup> k základnej infraštruktúre - **prístup k pitnej vode**, čo v mnohých prípadoch znásobuje predsudky a stereotypy<sup>5</sup>. Zabezpečením prístupu k pitnej vode pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít sa dosiahne **zlepšenie životných podmienok** a kvality bývania a hygieny.

Prístup k pitnej vode je **základným ľudským právom**. Valné zhromaždenie OSN<sup>6</sup> (2010) prijalo uznesenie uznávajúce prístup k čistej vode a sanitácii ako ľudské právo a vyzýva štáty aby poskytli finančné prostriedky a „vynaložili všetko úsilie na zaistenie dostupnej, zdravotne bezpečnej, čistej a cenovo prístupnej pitnej vody a sanitácie **pre všetkých**“. Obsahuje aj ustanovenie o **nediskriminácii**, ktoré hovorí že „spravodlivý prístup k vode, dostatočný z hľadiska množstva i kvality, sa musí zabezpečiť pre všetkých členov spoločnosti, najmä však pre tých, ktorí sú znevýhodnení, alebo pre **sociálne slabšie skupiny alebo jednotlivcov**“<sup>7</sup>.

V súlade s **Európskou občianskou iniciatívou**<sup>8</sup> "voda a hygiena sú ľudským právom! Voda je verejný majetok, nie je tovar!" a v **Stratégii Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020**, je ako cieľ uvedené „zlepšenie prístupu k pitnej vode“ a ako kľúčové opatrenie: „Zabezpečiť **dostupnosť zdroja pitnej vody v segregovaných a odľahlých lokalitách**“.

Podpora z OP LZ by preto mala smerovať do **lokalít**, kde žije väčší počet príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít<sup>9</sup> (najmä obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osídlení<sup>10</sup>) a do lokalít, ktoré boli predtým pripojené k menej kvalitnému zdroju pitnej vody alebo neboli pripojené k žiadnemu zdroju pitnej vody.

<sup>1</sup> ÚSVRK, Metodický výklad pre efektívne uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie dostupný na (<http://www.minv.sk/?metodicke-dokumenty-1>)

<sup>2</sup> Protokol o vode a zdraví, dostupné na ([http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2000/wat/Protocol\\_Slovak.pdf](http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2000/wat/Protocol_Slovak.pdf))

<sup>3</sup> Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020

<sup>4</sup> Atlas Rómskych komunít na Slovensku 2013, UNDP

<sup>5</sup> Životné stratégie obyvateľov rómskych osídlení, Zborník vedeckých štúdií, Projekt VEGA 1/0596/10, Nitra 2011, dostupné na: ([http://prohuman.sk/files/Zivotne\\_strategie\\_obyvatelov\\_romskych\\_osidleni.pdf](http://prohuman.sk/files/Zivotne_strategie_obyvatelov_romskych_osidleni.pdf))

<sup>6</sup> UNECE, dostupné na: ([http://www.unece.org/press/pr2010/10env\\_p24e.html](http://www.unece.org/press/pr2010/10env_p24e.html))

<sup>7</sup> Úrad pre verejné zdravotníctvo, dostupné na: ([http://www.uvzsr.sk/index.php?option=com\\_content&view=article&id=978:udske-pravo-na-pristup-knistej-vode-a-sanitacii&catid=86:pitna-voda&Itemid=92](http://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=978:udske-pravo-na-pristup-knistej-vode-a-sanitacii&catid=86:pitna-voda&Itemid=92))

<sup>8</sup> Dostupné na: (<http://www.right2water.eu/>)

<sup>9</sup> Atlas Rómskych komunít na Slovensku 2013, UNDP

<sup>10</sup> Životné stratégie obyvateľov rómskych osídlení, Zborník vedeckých štúdií, Projekt VEGA 1/0596/10, Nitra 2011, dostupné na: [http://prohuman.sk/files/Zivotne\\_strategie\\_obyvatelov\\_romskych\\_osidleni.pdf](http://prohuman.sk/files/Zivotne_strategie_obyvatelov_romskych_osidleni.pdf)

Separované rómske osídlenia/komunity rozlišujeme:

V súlade s **Metodickým výkladom**<sup>11</sup> pre efektívne uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie „**odstraňovanie segregácie je v kontexte sociálnej inklúzie len prostriedkom na prekonávanie bariér v prístupe k základným službám, základným prírodným zdrojom, verejným priestorom, vybaveniu a pod., ktorým čelia MRK. Takýmto prekonaním bariér MRK získajú viac príležitostí zúčastňovať sa na živote spoločnosti**“. Uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie je považované za jeden z **nástrojov dosiahnutia sociálno-ekonomickej integrácie MRK**.

Priama súvislosť princípov desegregácie, degetoizácie a distigmatizácie vytvára štruktúru **jedného vylučovacieho kritéria**, ktoré sa **povinne posudzuje** ako súčasť procesu administratívneho overovania žiadosti o nenávratný finančný príspevok.

**Pre splnenie podmienky súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie je žiadateľ v ŽoNFP (časť 7 formulára ŽoNFP) povinný popísať:**

- a) **lokalitu**<sup>12</sup> a **formu**<sup>13</sup> **zabezpečenia dostupnosti k pitnej vode** pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít a zároveň spôsob, akým je v súčasnosti zabezpečený prístup k pitnej vode;
- b) ako prístup k pitnej vode po realizácii predloženého projektu prispeje k desegregácii, degetoizácii a destigmatizácii obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít, napr. **zvýšenie kvality života**, bývania a hygieny, zlepšenie zdravotného stavu, čo vytvára základné predpoklady pre zlepšenie celkovej kvality života a tým sa nepriamo vytvárajú podmienky k integrácii a zúčastňovaní sa MRK na živote celej spoločnosti. Odporúčame žiadateľovi uviesť v tejto časti konkrétne a reálne prínosy pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít (t.j. vyhnúť sa citovaniu rôznych príručiek a literatúry).;
- c) aké plánuje **osvetové aktivity** zamerané na prístup k pitnej vode vo vzťahu k zvýšeniu kvality života obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít; pre zvýšenie efektívnosti, hospodárnosti a účelnosti vynaložených finančných prostriedkov je žiadateľ povinný naplánovať a zorganizovať osvetové aktivity zamerané vo vzťahu k pitnej vode (napr. informačné stretnutia, kultúrne podujatie pri príležitosti Svetového dňa vody, spolupráca s materskou/základnou školou, s asistentmi osvetu zdravia a pod.).

- 
- v obci Integrované/koncentrované (osídlenia, v ktorých žije viac ako 80% Rómov a tvoria aspoň 3 obydlia);
  - na okraji (zoskupenie domov, obývané rómskou populáciou, tvorí hranicu zastavanej časti obce).

**Segregované rómske osídlenia/komunity** rozlišujeme:

- Mimo obce/mesta alebo oddelené bariérou: Mimo obce/mesta alebo oddelené umelou alebo prírodnou bariérou (napr. lesom, cestou, železnicou, atď.), medzi osídlením, ktoré je mimo obce/mesta a obcou/mestom nie je súvislá zástavba. Rovnako sem patria segregované rómske komunity bez vodovodu, kde je podiel nelegálnych obydlí viac ako 20%.

(Ďalšie informácie sú dostupné v Atlase Rómskych komunít na Slovensku 2013, UNDP) na <http://europeandcis.undp.org/ourwork/roma/>

<sup>11</sup> **ÚSVRK, Metodický výklad pre efektívne uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie** dostupný na

(<http://www.minv.sk/?metodicke-dokumenty-1>)

<sup>12</sup> Pod **lokalitou** sa rozumie priestorové vymedzenie obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít dotknutých projektom vo vzťahu k obci (t.j. na okraji obce, integrované v rámci obce, mimo obce). V prípade umiestnenia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít mimo obce, žiadateľ uvedie aj približnú vzdialenosť.

<sup>13</sup> zdôvodnenie výberu **formy** zabezpečenia prístupu k pitnej vode (v súlade s popisom hlavnej aktivity vo výzve), z ktorého bude evidentné, že týmto spôsobom sa prostredníctvom realizácie projektu najefektívnejšie zabezpečí prístup k pitnej vode pre najväčší počet obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít

- d) aké prijme opatrenia na zabezpečenie **udržateľnosti**<sup>14</sup> prístupu k pitnej vode pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych komunít. Plánované opatrenia musia byť konkrétne, vrátane ich stručného popisu (napr. pravidelná kontrola kvality vody, údržba, opravy príslušných zariadení zabezpečujúcich prístup k pitnej vode a pod.).

**Odporúčame žiadateľovi vypracovať popis súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie v ŽoNFP (časť 7 formulára ŽoNFP) v kontexte písm. a), b) a c) tejto prílohy, čo do obsahu a rozsahu tak, aby nevznikli pochybnosti o tom, že projekt je v súlade s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie.**

---

<sup>14</sup> Prijímateľ zodpovedá za plnenie a vyhodnotenie merateľných ukazovateľov v rámci Realizácie hlavných aktivít Projektu a súčasne zodpovedá za ich udržanie v rámci Udržateľnosti Projektu (5 rokov).